

इयत्ता नववी गणित भाग II
द्वितीय सत्रासाठी नमुना कृतिपत्रिका

वेळ - 2 तास

एकूण गुण - 40

प्र. 1 ला. A) खालील प्रश्नांच्या बहुपर्यायी उत्तरांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (5 गुण)

(i) प्रत्येक रेषाखंडाला किती मध्यबिंदू असतात ?

- A) एक   B) दोन   C) तीन   D) अनेक

(ii) समभुज त्रिकोणाच्या प्रत्येक बाह्यकोनाचे माप ..... असते.

- A) 60° B) 80° C) 120° D) 180°

(iii) $\square PQRS$ समांतरभुज चौकोन असून $\angle Q = 50^\circ$ असेल तर $\angle R$ किती मापाचा असेल ?

- A) 50° B) 130° C) 180° D) 40°

(iv) एका वर्तुळाच्या सर्वात मोठ्या जीवेची लांबी 20 सेमी आहे तर त्याची त्रिज्या किती असेल ?

- A) 20 सेमी   B) 10 सेमी   C) 5 सेमी   D) 2.5 सेमी

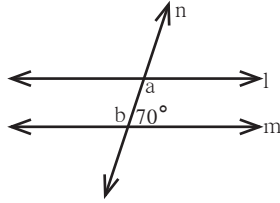
(v) $A(x, y)$ आणि $x < 0, y = 0$ तर A हा बिंदू कोणत्या चरणात अथवा अक्षावर असेल ?

- A) चरण II   B) चरण III   C) X-अक्ष   D) Y-अक्ष

B) खालीलपैकी कोणत्याही 5 कृती करा. (5 गुण)

(i) जर रेषा $l \parallel$ रेषा m व छेदिका n आहे तर $a = \square$

$b = \square$

(ii) जर $\Delta XYZ \sim \Delta LMN$ तर खालील चौकटी पूर्ण करा.

$$\frac{XY}{\square} = \frac{YZ}{MN} = \frac{\square}{LN}$$

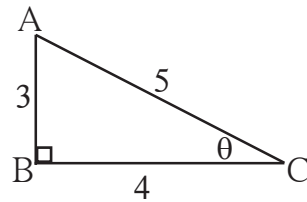
(iii) खालील विधान जर-तर च्या रूपात लिहा.

आयताचे कर्ण एकरूप असतात.

(iv) $\square ABCD$ या आयताचे कर्ण बिंदू O मध्ये छेदतात. जर $AC = 8$ सेमी तर $BO = \square$

(v) सोबतच्या आकृतीचे निरीक्षण करून चौकटी भरा.

$$\tan \theta = \frac{AB}{\square} = \frac{\square}{\square}$$

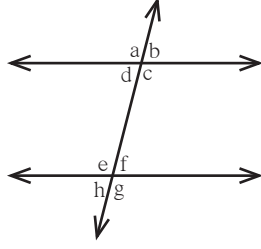

(vi) एका घनाची बाजू 6 सेमी आहे तर घनाचे घनफळ काढा.

प्र. 2 रा. खालीलपैकी कोणतेही 4 उपप्रश्न सोडवा.

(8 गुण)

(i) आकृतीचे निरीक्षण करून 'अ' आणि 'ब' गटातील कोनांच्या योग्य जोड्या जुळवा.

'अ' गट

- (1) संगत कोनाची जोडी
- (2) विरुद्ध कोनाची जोडी
- (3) व्युत्क्रम कोनाची जोडी
- (4) आंतर कोनाची जोडी

'ब' गट

- (i) $\angle a$ व $\angle c$
- (ii) $\angle b$ व $\angle f$
- (iii) $\angle d$ व $\angle e$
- (iv) $\angle c$ व $\angle e$
- (v) $\angle a$ व $\angle h$

(ii) आकृतीचे निरीक्षण करून चौकटीत नाव लिहा.

i) किरण BA चा विरुद्ध किरण =

ii) रेख BD व रेख CA चा छेदसंच =

(iii) बिंदू M हा वर्तुळाचा केंद्रबिंदू असून रेख $MN \perp$ जीवा RS

$MN = 4$ सेमी व $RS = 6$ सेमी तर $MS =$ किती ?

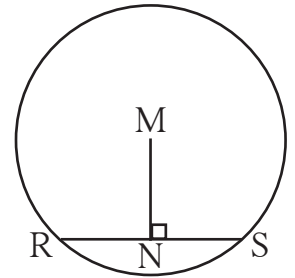
उकल : NS ची लांबी काढण्यासाठी वर्तुळाच्या जीवेचा कोणता गुणधर्म वापराल तो लिहा.

.....

$$NS = \frac{1}{2} \times \text{.....}$$

$$\therefore NS = \text{.....}$$

MS ची लांबी काढण्यासाठी कोणता प्रमेय वापराल ते सूत्र रूपात लिहा.

$$\therefore MS^2 = \text{.....}$$

$$\therefore MS = \text{.....}$$

(iv) $y = x - 2$ चा आलेख काढण्यासाठी तक्ता पूर्ण करा.

x	1	.....	-1
y	-1	0	.....
(x,y)	(1,-1)	.....	.....

(v) $\tan \theta = \frac{\sqrt{7}}{2}$ आणि $\cos \theta = \frac{2}{\sqrt{11}}$ तर $\sin \theta$ ची किंमत काढा.

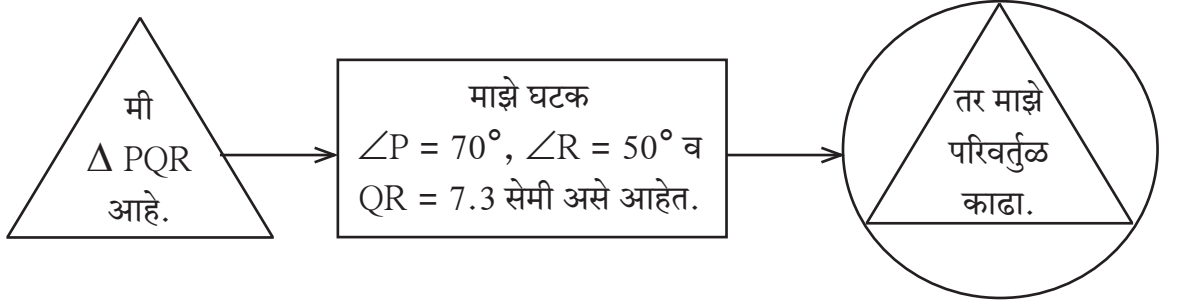
(vi) 7 सेमी त्रिज्या असणाऱ्या भरीव अर्धगोलाचे वक्रपृष्ठफळ काढा.

प्र. 3 रा खालील उपप्रश्नांपैकी 3 उपप्रश्न सोडवा.

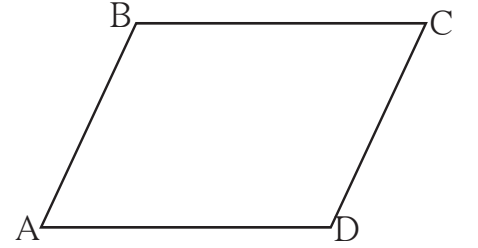
(9 गुण)

(i) ΔPQR असा काढा की पाया $QR = 4.2$ सेमी, $m\angle Q = 40^\circ$ आणि $PQ + PR = 8.5$ सेमी

(ii)

(iii) कोणताही समभुज चौकोन हा समांतरभुज चौकोन असतो याची सिद्धता लिहिण्यासाठी रिकाम्या जागा भरा.

पक्ष : $\square ABCD$ हा .....आहे.

साध्य : $\square ABCD$ हा ..... आहे.

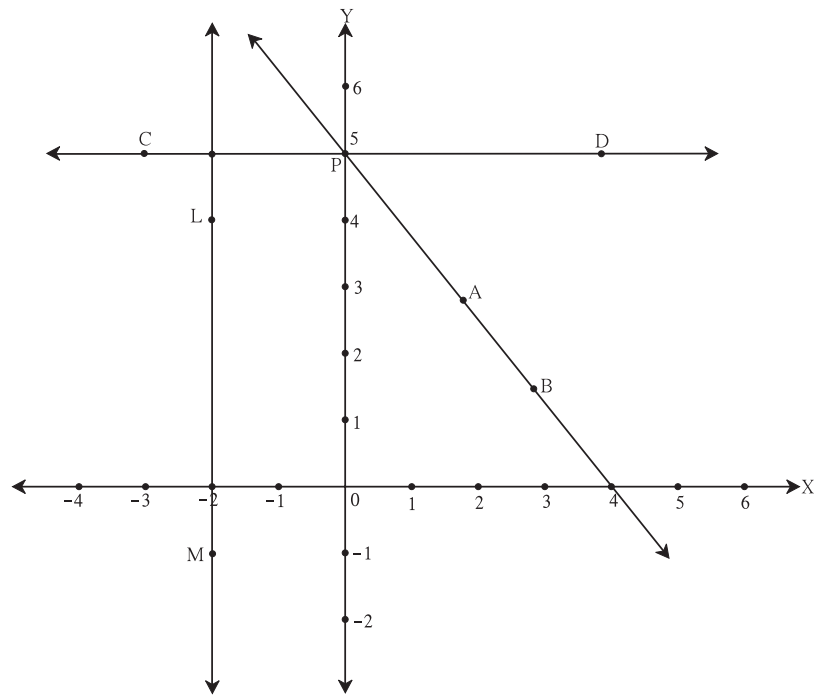
सिद्धता : $\square ABCD$ समभुज चौकोन आहे. (.....)

बाजू $AB \cong$ बाजू $BC \cong$ ..... $\cong$ .....

बाजू $AB =$ ..... आणि बाजू $BC =$ .....

$\square ABCD$ ..... आहे. (कारण .....

(iv)

आलेखावरून खालील चौकटी पूर्ण करा.

1) रेषा AB ही X - अक्षाला ज्या बिंदूत छेदते त्या बिंदूचे निर्देशक (.... , ...) आहेत.

2) रेषा CD चे समीकरण आहे.

3) रेषा LM वरील प्रत्येक बिंदूचा निर्देशक समान आहे.

(v) एका लंबवृत्तचितीचे घनफळ 38016 सेमी³ आहे. लंबवृत्तचितीची उंची 21 सेमी असल्यास वक्रपृष्ठफळ काढा. ($\pi = \frac{22}{7}$)

उकल - लंबवृत्तचितीचे घनफळ = सेमी³, h = सेमी, $\pi = \frac{22}{7}$

सूत्र - लंबवृत्तचितीचे घनफळ =

$$\text{घनफळ} = \frac{22}{7} \times r^2 \times \text{उंची}$$

$$\therefore r^2 = \frac{\text{घनफळ}}{\pi \times \text{उंची}}$$

$$\therefore r = \sqrt{\frac{\text{घनफळ}}{\pi \times \text{उंची}}} \text{ सेमी}$$

सूत्र - लंबवृत्तचितीचे वक्रपृष्ठफळ =

$$= 2 \times \frac{22}{7} \times r \times \text{उंची}$$

लंबवृत्तचितीचे वक्रपृष्ठफळ =

प्र. 4 था खालीलपैकी कोणत्याही दोन कृती करा.

(8 गुण)

(i) ΔABC मध्ये AB = 5 सेमी, AC = 9 सेमी व BC = 11 सेमी. बिंदू X, Y व Z हे अनुक्रमे AB, BC व AC चे मध्यबिंदू आहेत, तर XY, YZ व XZ, ची लांबी काढा.

उकल - दिलेल्या माहितीनुसार शेजारील चौकटीत आकृती काढा.

दोन बाजूंचे मध्यबिंदू जोडणाऱ्या रेषाखंडांचा तिसऱ्या बाजूशी असलेला संबंध लिहा.

$$XY = \frac{1}{2} \times BC$$

$$YZ = \frac{1}{2} \times AC$$

$$XZ = \frac{1}{2} \times AB$$

$$\therefore XY = \frac{1}{2} \times 11 = 5.5$$

$$\therefore YZ = \frac{1}{2} \times 9 = 4.5$$

$$\therefore XZ = \frac{1}{2} \times 5 = 2.5$$

(ii) खालील समीकरणांचे आलेख एकाच निर्देशक पद्धतीवर काढा. त्यांच्या छेदनबिंदूचे निर्देशक लिहा.

$$x + 4 = 0, y - 1 = 0, 2x + 3 = 0, 3y - 15 = 0$$

(iii) किंमती काढा.

$$(i) 2 \sin 30^\circ + \cos 0^\circ + 3 \sin 90^\circ$$

$$(ii) \frac{\tan 60^\circ}{\sin 60^\circ + \cos 60^\circ}$$

प्र. 5 वा खालीलपैकी कोणताही एक उपप्रश्न सोडवा.

(5 गुण)

(i) शंक्वाकृती मक्याच्या कणिसाची रुंद भागाची त्रिज्या 2.1 सेमी असून कणिसाची लांबी 20 सेमी आहे. जर कणिसाच्या 1 सेमी² पृष्ठभागावर चार दाणे असतील तर संपूर्ण कणिसावर असणाऱ्या दाण्यांची संख्या किती?

(ii) $\square ABCD$ हा समांतरभूज चौकोन असून रेख AX

व रेख CY हे अनुक्रमे $\angle A$ व $\angle C$ यांना दुभागतात,

तर सिद्ध करा की, रेख AX $\parallel$ रेख CY.

